

№ S/4 (3) - 2023

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ
СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

**ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES
AND SOCIAL SCIENCES**

**ЭЛЕКТРОН ЖУРНАЛ
ЭЛЕКТРОННЫЙ ЖУРНАЛ
ELECTRONIC JOURNAL**

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

Махсус сон

Nº S/4 (3) – 2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Укташ Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Раја Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўкташович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Ҳатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Ҳамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б., Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яҳшиликов Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукахаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салаҳутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Рахман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Сайдов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуротовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Ҳуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси

Президенти хузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши хузуридаги Судьялар олий мактаби

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети хузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази; Тайланова Шоҳида Зайнине вна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васила Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш

ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насридин Атакулович –сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич –сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Crossref DOI:

Таҳририят Crossref DOI нинг расмий аъзоси ҳисобланади ва 10.47.390 DOI префиксига эга. Ҳар бир нашр ва илмий мақолага индивидуал Crossref DOI рақами берилади.

Google Scholar

Журнал Google Scholar (Академия) да индексацияланади.

**Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари** электрон журнали
1368-сонли гувоҳнома билан давлат
рўйхатига олинган.
Муассис: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
масъулияти чекланган жамият.

Таҳририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-үй. Электрон манзил:
scienceproblems.uz@gmail.com

Телеграм канал:

https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

<i>Аббасов Беҳзод Бахтиёрович</i> 1946 – 1965 ЙИЛЛАРДА ФАРГОНА ВОДИЙСИДА ИРРИГАЦИЯ ВА МЕЛИОРАЦИЯ ИШЛАРИ ҲАМДА АҲОЛИНИ ЯНГИ ЎЗЛАШТИРИЛГАН ЕРЛАРГА КЎЧИРИШНИНГ БОШЛАНИШИ	10-21
<i>Бабаджанов Ҳасан Бахтиёрович</i> ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИ ДАВРИДА ЎЗБЕКИСТОНДА ОЗИҚ-ОВҚАТ МАҲСУЛОТЛАРИ ТАЪМИНОТИДА ТОМОРҚА ХЎЖАЛИКЛАРИНИНГ ЎРНИ	22-27
<i>Саидбобоева Гулзора Нематжоновна</i> ГОЭЛРО РЕЖАСИ ВА УНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ҲУДУДИДА АМАЛГА ОШИРИЛИШИ	28-36
<i>Rasulov Ma'murjon Foziljonovich</i> O'ZBEKISTONDA XALQARO SAYYOHLIKNI RIVOJLANTIRISHDA MADANIY MEROS OBYEKTALARINING O'RNI	37-42
<i>Жиянбекова Шарофат Абдикахаровна</i> А.С. ПУШКИН НОМИДАГИ САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ КУТУБХОНА МАРКАЗИННИНГ ТАШКИЛ ЭТИЛИШИ ВА ШАКЛЛАНИШИ ТАРИХИ	43-51
<i>Esonov Ziyodbek Yuldashevich</i> FARG'ONA VODIysi QORAQALPOQLARI HUNARMANDCHILIGI TARIXIDAN	52-58
<i>Фарманова Гульнара Комилевна</i> ИЗ ИСТОРИИ ПЕРВЫХ АРХЕОЛОГИЧЕСКИХ РАБОТ И ИССЛЕДОВАНИЙ НА АФРАСИАБЕ	59-65
<i>Turaev Sherzod Gulboy ugli</i> DESCRIPTION OF CHARACTERISTICS AND TYPES OF LIVESTOCK FARMING OF SURKHAN OASIS IN B.H. KARMISHEVA RESEARCH	66-71
<i>Сотиболдиев Гайратжон Отамирзаевич</i> ИНТЕРНЕТНИНГ ТАЪЛИМ ТИЗИМИГА КИРИБ КЕЛИШИ ТАРИХИ: МУАММО ВА ЕЧИМЛАР	72-78
<i>Rasulov Azizkhon Mukhamadqodirovich</i> ЎЗБЕКИСТОННИНГ МУСТАҚИЛЛИК ДАВРИ ТАРИХИ МАНБАЛАРИНИНГ УМУМИЙ ТАВСИФИ	79-90
<i>Абдуллајсанова Нигорахон Турдалиевна</i> БЕРУНИЙ ВА ИБН СИНО ҲАЁТИ ВА ИЛМИЙ МЕРОСИ ТАРИХШУНОСЛИГИДАН	91-95
<i>Дониёров Носиржон Абдухолик ўғли</i> ЎЗБЕК ТИЛИ ВА ИМЛО СИЁСАТИДАГИ ЎЗГАРИШЛАР ТАРИХИДАН	96-102

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

<i>Юлдашев Обиддин, Махлиё Мамбетқурова</i> ИСЛОМИЙ СУФУРТА (ТАКАФУЛ) ВА УНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ	103-109
--	---------

<i>Фозилов Умид Закирович</i>	
БОШҚАРУВ ХОДИМЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ ОҚИЛОНА БАҲОЛАШ ТАШКИЛОТ БОШҚАРУВ ТИЗИМИ САМАРАДОРЛИГИНИНГ АСОСИ	110-118
<i>Shoyev Davronbek Axmadjonovich</i>	
БОШҚАРИШ СИФАТИНИ ОШИРИШДА “MENEJMENT LABORATORIYASI”NI TASHKIL QILISHNING O’RNI	119-125
<i>Орзуқулова Зумрад Абдуҳолиқ қизи</i>	
ТРАНСПОРТ-ЛОГИСТИКА ХИЗМАТЛАРИ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШНИНГ ТАШКИЛИЙ-ИҚТИСОДИЙ МЕХАНИЗМЛАРИ	126-133
<i>Djurakulov Shoxrux, Isaxonova Mohinur</i>	
О’ЗБЕКИСТОНДА RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNI TAKOMILLASHTIRISH IMKONIYATLARI	134-139
<i>Raxmatullayeva Feruza Azimovna, Sharobiddinov Ahrorbek Qosimjon o’g’li</i>	
YALPI HUDUDIY MAHSULOT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO’LLARI	140-146
<i>Ёдгорова Шахноза Хайридиновна</i>	
ЎЗБЕКИСТОНДА ВА ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАРДА ТҮҚИМАЧИЛИК САНОАТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ЎЗИГА ХОС ТАЖРИБАЛАРИ	147-155
<i>Qurbanov Ma’murjon G’ayrat o’g’li</i>	
ASOSIY ISHLAB CHIQARISH KO’RSATKICHLARINI TAKOMILLASHTIRISH USLUBIYATI	156-166
<i>Nurullayev Hoshimjon Hamidovich</i>	
BUXORO VILOYATINING NOMODDIY-MADANIY MEROSONING O’ZBEKISTON TURIZMI RIVOJLANISHIDAGI AHAMIYATI	167-172
<i>Маматов Бахадир Сафаралиевич</i>	
РИВОЖЛАНГАН ВА РИВОЖЛНАЁТГАН МАМЛАКАТЛАРНИНГ ПЕНСИЯ ТАЪМИНОТИ ТИЗИМИ ТАЖРИБАЛАРИ	173-188
<i>Гойиназаров Санжар Баходирович</i>	
ИНСОН КАПИТАЛИНИ РАҶАМЛЛИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДРАЙВЕРЛАРИНИНГ ИНСТИТУЦИОНАЛ МОДЕЛИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	189-195
<i>Садинов Азиз Зиядуллаевич</i>	
ЧИҚИНДИ МАҲСУЛОТЛАРИНИ ҚАЙТА ИШЛАШНИ ТАШКИЛ ЭТИШДА ТЕХНОЛОГИК ЖАРАЁНЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	196-203
<i>Курбонова Раҳима Жамшедовна, Мирзаева Ширин Нодировна, Ҳакимов Дамир</i>	
ИЖТИМОЙ КАПИТАЛНИ ЎЛЧАШДА ИЖТИМОЙ ТАРМОҚЛАР ВА ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ РОЛИ	204-216
<i>Asamxodjayeva Shoira Shukurullayevna, Maxmudov Muxammadqodir Muzaffar o’g’li</i>	
YASHIL IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA UNGA INVESTITSIYALARINI YO’NALTIRISH ZARURIYATI	217-222

Исломов Алишер Бахтиёр ўғли
 БУХГАЛТЕРИЯ АУТСОРСИНГ ХИЗМАТЛАРИНИ КЎРСАТИШДА ПРОФЕССИОНАЛЛИКНИ
 ТАЪМИНЛАШ 223-229

Agzamova Nargiza Gapurovna
 SPECIFICS OF ETHNOGRAPHIC TOURISM AND ETHNIC TOURISM IN UZBEKISTAN 230-237

Муродова Дилноза Чориевна
 ТИЖОРАТ БАНКЛАРИНИНГ ФАОЛИЯТИНИ ТАРТИБГА СОЛИШ БЎЙИЧА ХОРИЖ
 ТАЖРИБАСИ ВА УНИНГ АМАЛИЙ АҲАМИЯТИ 238-245

Khodjaeva Shodiyabonu Abitjanovna
 QISHLOQ XO'JALIGIDA AGROMARKETING TIZIMINING AHAMIYATI VA UNING
 FUNKSIYALARI 246-250

09.00.00 - ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

Нуруллаева Зулхумор Сидаматовна
 МИЛЛИЙ ВА УМУМИНСОНӢЙ МАДАНИЯТ ТИЗИМИДА МАҚОМ САНЪАТИНИНГ
 ЎРНИ 251-259

Ibroximov Sarvar Mo'ydinjon o'g'li
 FUQAROLIK JAMIYATI G'OYASINING O'ZGARIB BORISHI: IJTIMOIY-FALSAFIY VA ZAMONAVIY
 YONDASHUVLAR 260-265

Yuldashev Ibroxim To'ychiyevich
 MOVAROUNNAHR VA XUROSONDA MINIATYURA SAN'ATINING ADABIYOT BILAN O'ZARO
 UYG'UNLIGI VA G'OYAVIY ESTETIK VA AXLOQIY TASAVVURLARINING
 MUSHTARAKLIGI 266-271

Khamdamova Sitora Safarovna
 MARKAZIY OSIYO XALQLARI TARIXIY TARAQQIYOTIDA KROSS-MADANIYATINING O'ZIGA
 XOSLIGI 272-277

Абдуллаев Джасур Абдивайт ўғли
 ФИЛОСОФСКИЙ АНАЛИЗ КЛАССИФИКАЦИИ КАЧЕСТВ СОВЕРШЕННОГО
 ЧЕЛОВЕКА 278-283

10.00.00 - ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Xasanov Akbarjon Abdurashidovich
 O'ZBEK TILSHUNOSLIGIDA MILLIY KONSEPTOSFERANI VOQELANTIRUVCHI LINGVISTIK
 BIRLIKLER BO'YICHA AMALGA OSHIRILGAN TADQIQOTLAR 284-292

Qurbanova Muhamarram Jurabekovna
 XURSHID DAVRON SHE'RIYATINING TIL XUSUSIYATLARI 293-297

Сафарова Замира Рустамовна
 ИНГЛИЗЧА ФРАЗЕОЛОГИЗМЛАР ТАРКИБИДАГИ ИНСОН НОМЛАРИНИНГ ЭТИМОЛОГИК
 ТАСНИФИ 298-304

Gubaydullin Artur Faridovich
 THE NUANCES OF HUMOR TRANSLATION IN TERRY PRATCHETT'S 'GOOD OMENS' 305-313

Tuxtayeva Dildora Zokirovna, Baxtiyorova Malikabonu Shavkat qizi
ETEL LILIAN VOYNICHNING "SO'NA" ASARIDA BOSH QAHRAMONLAR DINAMIKASI ...314-318

Seytnazarova Injayim Erjanovna
TILEWBERGAN JUMAMURATOV ASARLARIDA UNDALMALARNING USLUBIY
QO'LLANILISHI 319-325

Aсадова Дилбархон
ҮРХОН ПАМУҚНИНГ "ҚОРА КИТОБ" РОМАНИДА "ЎЗЛИКНИ ИЗЛАШ" МОТИВИ 326-342

Khusanov Eldor Davlat o'g'li
BUYUK BRITANIYA VA AMERIKA INGLIZ SHEVALARINING O'XSHASH VA FARQLI
JIHATLARI 343-348

12.00.00 - ЮРИДИК ФАНЛАР

Утемуратов Махмут Ажимуратович
ЖАМИЯТДА ҲУҚУҚИЙ ОНГ ВА ҲУҚУҚИЙ МАДАНИЯТНИ ЮКСАЛТИРИШ – ҲУҚУҚИЙ
ДЕМОКРАТИК ДАВЛАТ БАРПО ЭТИШНИНГ МУҲИМ ОМИЛИ 349-355

Шымбергенова Улзада
ТЕРГОВ ҲАРАКАТЛАРИДА ВОЯГА ЕТМАНЛАРНИНГ ҲУҚУҚ ВА МАНФААТЛАРИНИ
ҲИМОЯ ҚИЛИШДА ПЕДАГОГ (ПСИХОЛОГ)НИНГ РОЛИНИ
ТАКОМИЛЛАШТИРИШ 356-362

Полвонов Нажмиддин Аслиддинович
ЖИНОЯТ ПРОЦЕССИДА МОЛ-МУЛКНИ МУСОДАРА ҚИЛИШ МАҶСАДИ ВА УНИНГ ЎЗИГА
ХОС ЖИҲАТЛАРИ ТАҲЛИЛИ 363-372

Мирзаев Шуҳрат Шавкатович
КАТЕГОРИЯ «ДЕЙСТВИЕ ПРАВА»: ПОНЯТИЕ, СУЩНОСТЬ И ПРЕДЕЛЫ 373-382

Муҳаммадиев Сарвар Асқар ўғли
“ЖИНОЯТ НАТИЖАСИДА ЕТКАЗИЛГАН ЗАРАРНИ УНДИРИШДА РАҶАМЛАШТИРИШ
ИМКОНИЯТЛАРИДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ МАСАЛАЛАРИ” 383-392

Махмудов Суннат Азим ўғли
ЖИНОЯТ ИШИНИ ТУГАТИШ АСОСИ СИФАТИДА ЯРАШУВ ВА ХУСУСИЙ АЙБЛОВНИНГ
ЎЗИГА ХОС ЖИҲАТЛАРИ 393-399

13.00.00 - ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

Farrux Axmedov
XALQARO TAJRIBALAR ASOSIDA KURASHNI RIVOJLANTIRISH 400-409

Музофарова Соодат Хайдаровна
ЎРТА АСРЛАР ШАРҚ АЛЛОМАЛАРИ МАҶНАВИЙ МЕРОСИДА МУСИҚА ВА УНИНГ
ЭСТЕТИК АҲАМИЯТИ 410-415

Xaydarova Iroda Nizomiddinovna
BO'LAJAK INGLIZ TILI O'QITUVCHILARI TALAFFUZINI TAKOMILLASHTIRISH NUQTAYI
NAZARIDAN 2020-2021 O'QUV YILI FAN DASTURLARI VA MATERIALLARI TAHLILI ...416-421

<i>Шукурова Нафиса Алишеровна</i>	
ЗАМОНАВИЙ ВОЛЕЙБОЛГА ХОС ҲИМОЯ ҲАРАКАТЛАРИНИ МОДЕЛЛАШТИРИЛГАН	
ТАРТИБДА ШАКЛЛАНТИРИШ	422-427
<i>Nigmanov Bori Botirovich</i>	
FUTBOLCHILARNI TAKTIK TAYYORLASHDA HARAKATLI O'YINLARNING	
АХАМИЯТИ	428-433
<i>Муродова Дурдона Раимжон қизи</i>	
БЎЛАЖАК МУСИҚА ТАЪЛИМИ ЎҚИТУВЧИЛАРИНИНГ БАДИЙ-ЭСТЕТИК	
КОМПЕТЕНТЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ИНОВАЦИОН ПЕДАГОГИК	
ТЕХНОЛОГИЯСИ	434-438
<i>Axmedov Alisher Nosir o'g'li</i>	
ANSAMBL BILAN ISHLASH METODLARI VA TAMOYILLARI	439-447
<i>Saparboyeva Dilshoda Sobir qizi</i>	
BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARIDA INSON QADRINI ULUG'LASH MADANIYATINI	
RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI	448-452
<i>Mansurbekova Feruza Gayratovna</i>	
BOLALAR XORLARI BILAN ISHLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	453-456
<i>Xodjayev Bolta Qurbonovich, Xojiyeva Matluba Shukurovna</i>	
O'QITUVCHI MEHNATNI ILMIY ASOSDA TASHKIL ETISH YO'LLARI	457-465
<i>Atamuratova Munira</i>	
O'ZBEK GURUHLARIDA INGLIZ TILINI XORIJY TIL SIFATIDA O'QITISHDA MADANIY	
ASPEKTDAN FOYDALANISHGA OID ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA INTERFAOL	
METODLAR TAVSIFI	466-471
<i>Нурилло Эминов</i>	
ХОРАЗМ ДОСТОНЛАРИНИНГ МОҲИР ИЖРОЧИСИ ОТАХОН МАТЁҚУБОВНИНГ ИЖОДИГА	
БИР НАЗАР	472-476

09.00.00 – Фалсафа фанлари

Ibroximov Sarvar Mo'yдинjon о'g'ли

O'zbekiston Milliy universiteti

“Fuqarolik jamiyati va huquq ta'limi” kafedrasи

3-bosqich tayanch doktoranti

FUQAROLIK JAMIYATI G'OYASINING O'ZGARIB BORISHI: IJTIMOIY-FALSAFIY VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR

Annotatsiya. Maqolada “Fuqarolik jamiyati” tushunchasi tarixiy yondashuvda muayyan davrlarning mafkuraviy va siyosiy xususiyatlariiga mos keladigan turli xil ko'rinishlarni ifodalagan. Zamonaviy fuqarolik jamiyatini tushunish uchun fuqarolik jamiyati kontseptsiyasining turli tarixiy davrlarda, turli sharoit va davrlarda, jumladan, hozirgi davrdagi o'zgarishlarini kuzatish va ularni qiyosiy tahlil etish orqali zamonaviy bosqichni tasavvur etish muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: fuqarolik jamiyati, g'oya, fuqarolik jamiyatiga oid nazariyalar, fuqarolik jamiyatiga oid kontseptual g'oyalar, tarixiy davrlar, davlat, transformatsiya, zamonaviy fuqarolik jamiyati.

Иброҳимов Сарвар Мўйдинжон угли

Национальный университет Узбекистана кафедра
«Гражданское общество и юридическое образование»
третий курс докторантура (PhD)

ИЗМЕНЕНИЯ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА: СОЦИАЛЬНО- ФИЛОСОФСКИЙ И СОВРЕМЕННЫЙ ПОДХОДЫ

Аннотация. В статье понятие «гражданское общество» в историческом подходе выражало различные формы, соответствующие идеино-политическим особенностям определенных периодов. Для того чтобы понять современное гражданское общество, важно представить себе современный этап, наблюдая за изменениями понятия гражданского общества в разные исторические периоды, в разные условия и периоды, в том числе и текущий период, и сопоставляя их.

Ключевые слова: гражданское общество, идея, теории гражданского общества, концептуальные идеи гражданского общества, исторические периоды, государство, трансформация, современное гражданское общество.

Ibrokhimov Sarvar Muydinjon ugli

National University of Uzbekistan Department of
"Civil society and law education" third course doctorate (PhD)

CHANGING THE IDEA OF CIVIL SOCIETY: SOCIO-PHILOSOPHICAL AND MODERN APPROACHES

Abstract. In the article, the concept of "Civil Society" in the historical approach expressed various forms corresponding to the ideological and political characteristics of certain periods. In order to understand the modern civil society, it is important to imagine the modern stage by observing the changes of the concept of civil society in different historical periods, in different conditions and periods, including the current period, and by comparing them.

Key words: civil society, idea, theories of civil society, conceptual ideas of civil society, historical periods, state, transformation, modern civil society

DOI: <https://doi.org/10.47390/SP1342V3SI4Y2023N32>

Kirish. Zamonaviy fuqarolik jamiyati ko'pchilik olimlar tomonidan tadqiq etilgan bo'lib zamonaviy G'arb sivilizatsiyasining mahsuli sifatida tushuniladi. Fuqarolik jamiyati rivojlanishini tahlil qilishning umumiy nazariyasi hozirgi kunda uning G'arbiy yondashuvi hisoblanadi. Fuqarolik jamiyati odatda mutlaqlashtiriladi va o'ziga xos mavhum namunali kategoriya sifatida qaraladi. Lekin, aslida bu faqat ideal va har bir jamiyatda u odatda mental xususiyatga qarab amaliyotda qo'llaniladi.

Globallashuv jarayoni G'arb sivilizatsiyasida paydo bo'lganligini inobatga olsak, bu jarayonni umuminsoniy qadriyatlar sifatida qabul qilinishi va e'tirof etilishini da'vo qiladigan qadriyatlar to'plami sifatida qabul qilinadi. Fuqarolik jamiyati dunyoda liberal qadriyatlarni targ'ib qilish va tarqatishning muhim va juda samarali vositasidir.

Fuqarolik jamiyati ikki tomonlama rol o'ynaydi. Fuqarolik jamiyati qadriyatlarning o'zi global miqyosda targ'ib qilinadigan "universal" qadriyatlardir. Shu bilan birga, fuqarolik jamiyati tuzilmalari ana shu umuminsoniy qadriyatlarni keng targ'ib qilish va targ'ib qilishga o'zini hissasini salmoqli ravishda qo'shishdir. Xalqaro tashkilotlar erkinlik, inson huquqlari, tenglik va gender tengligiga erishish uchun bugungi kunda kurashmoqda. Ular umuminsoniy qadriyatlarni keng targ'ib qiladi va shu orqali global jahon qadriyat postliberal makonni yarata oladi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Fuqarolik jamiyatiga oid qarashlar qadim zamonlardan beri mutafakkir va tadqiqotchilar orasida mashhur bo'lib kelgan. Zamonaviy davrning o'ziga xos xususiyati uning amaliy yo'nalishidadir. XX-asrning oxiri - XXI-asrning boshlarida amaliy yo'nalishning dolzarbligi fuqarolik jamiyati konseptsiyasi atrofidagi nazariy ishlanmalar sonidan ko'payib ketgan bo'lib ular ham dolzarbligi va ko'p qirraliligi bilan ajralib turishini alohida aytib o'tish mumkin bo'ladi.

Hozirgi atamalarning xilma-xilligi va fuqarolik jamiyatini tushunishda birlikning yo'qligi, uning "g'arbiy bo'lman" jamiyat, boshqa tarixiy, madaniy va qadriyatlarga ega bo'lgan jamiyat sharoitida shakllanishi va rivojlanishi darajasini va hatto rivojlanish imkoniyatlarini tahlil qilish. urf-odatlar, uning yangicha tahlilini va yo'nalishlarini qidirishni talab qiladi. Fuqarolik jamiyati sohasidagi turli nazariy ishlanmalarga bag'ishlangan ko'plab asarlar va fuqarolik jamiyati muammosini hal qiluvchi mutafakkirlar merosini batafsil o'rganishga qaramay, uning modellari va ulardagi farqlarni aniqlash muhim ahamiyatga ega, bu bizga yordam beradi.

"Fuqarolik jamiyati" tushunchasiga ta'rif berish uchun uning tushunchalarining turli tarixiy davrlardagi o'zgarishlarini bevosita kuzatish, uning muhim xususiyatlarini ajratib ko'rsatish va qiyoslash zarur.

Davlat va shahar boshqaruvi. Tarix davomida fuqarolik jamiyatni tushunchasi o'zgarib, har bir davrga, har bir jamiyatning alohida ehtiyojlari va talablariga moslashib bordi. Ijtimoiy rivojlanish jarayonida fuqarolik jamiyatining moslashuvi va uning ma'lum bir tarixiy davrda hukmron mafkura yoki uning davlat maqsad va vazifalari (utopik va statistik qarashlar, marksizm, absolyutizm, liberalizm, zamonaviy kommunikatsionizm va boshqalar) ostiga olinishi sodir bo'ldi. Aniq mafkuraviy yoki pragmatik maqsadlarga moslashgan deb qaraladigan fuqarolik jamiyatini tahlil qilish uning zamonaviy dunyoda, turli mamlakatlar va xalqlar o'rtaida rivojlanish imkoniyatlari, yo'llari va istiqbollarini aniqlash imkonini beradi.

Bunday yondashuv shuni ko'rsatadiki, ko'plab tadqiqotchilar va amaliyotchilar tomonidan ko'rib chiqilgan fuqarolik jamiyatining liberal modeli o'ziga xos turdag'i yagona emas va fuqarolik jamiyatni tushunchasi tarixiy talqinda turli xil variantlarga ega bo'lgan va fuqarolik jamiyatining turli yondashuvlarini ifodalagan. muayyan tarixiy davrlarning g'oyaviy-siyosiy xususiyatlari qamrab olgan.

Fuqarolik jamiyatni tushunchasini tushunish, fuqarolik jamiyatining zamonaviy modellarini tahlil qilish va ayniqsa aniqlash uchun biz uchun fuqarolik jamiyatining tarixdagi eng ma'lum mashhur va nufuzli yondashuvlarini qidirib topish va aniqlash muhim ahamiyatga molik. Shunday qilib, fuqarolik jamiyatni tushunchasi va mohiyatining turli tarixiy davrlarda, turli sharoit va davrlarda transformatsiyasini kuzatish mumkin..

Fuqarolik jamiyatni ko'pincha oldindan belgilangan va barqaror deb tushuniladi. Bu atamaning ham, fuqarolik jamiyatni konseptsiyasining ham o'zgarishi tarixidan ko'rinish turibdiki, u hech qachon ma'nou jihatidan o'zgarmas bo'lmagan va har doim o'zgartirishga qodir bo'lgan. Fuqarolik jamiyatiga murojaat qadim zamonlardan beri ma'lum. Zamon, muhit va tarixiy sharoitlar har doim fuqarolik jamiyatini uning mavjudligining ma'lum bir tarixiy bosqichida tushunishni belgilab bergen. An'anaga ko'ra, tushunchaning boshlang'ich nuqtasi sifatida yo uning tarixdan oldingi tarixi, yoki yangi davrlarda J.Lokk, T.Gobbs va boshqalar tufayli shakllangan. Hatto bu klassik tushunchalar ham o'zgarishsiz qolmadni va muhim o'zgarishlarni boshdan kechirdi, modernizatsiya qilinib, o'zgartirilib, muayyan vazifa va maqsadlarga, siyosiy va geosiyosiy ustuvorliklarga moslashdi.

Fuqarolik jamiyatining rivojlanish tarixi uni tushunishning turli xil variantlarini namoyish etadi. Fuqarolik jamiyatni rivojlanishida antik davrdan to hozirgi kungacha davom etgan fuqarolik jamiyatini tushunishlari bilan ajralib turadigan bir qancha davrlar mavjud edi.

Shuning uchun biz fuqarolik jamiyatni rivojlanishida Gegel va Marksning [1] tarixiylik va bosqichma-bosqich tushunchasidan voz kecholmaymiz. Uning nazariy rivojlanish tarixi davomida fuqarolik jamiyatining bir necha dominant tushunchalari ajratilgan bular: idealizatsiya, statistik, liberal, davlat-oppozitsiya, institutsional, kommunikativlik, global o'zgarishlarga qaramay, hatto ilk davrlarning yondashuvlari bugungi kungacha saqlanib qolgan va ularning ahamiyati bugungi kunda ham mavjud.

Fuqarolik jamiyatni rivojlanishining tarixdan oldingi davri ideallashtirilgan jamiyat kontseptsiyasi bilan bog'liq. Bu davrda fuqarolik jamiyatini tushunishning asosiy tendentsiyalaridan biri qandaydir "ideal jamiyat", utopik va shunchaki "yaxshi jamiyat" qurish istagi bor edi. Fuqarolik jamiyatini tushunishga bo'lgan bunday ideallashtirilgan yondashuv hozirgi kungacha saqlanib qolgan va undan namunali va faraziy ideal sifatidagi zamonaviy tushuncha (odamlarning ancha muhim qismi tomonidan, asosan, huquqiy ma'noda) kelib chiqadi.

Muhokama. Antik davrda ular “fuqarolik jamiyat” atamasini bevosita ishlatmaganlar, unga juda yaqindan yondashganlar, bu esa fuqarolik jamiyat kontseptsiyasining tarixdan oldingi bosqichini vujudga keltirgan. Bu davrda siyosat davlat va fuqarolik jamiyatining ma'lum bir turi o'rtasida sub'ekt sifatida shakllandi, ular orasida hali hech qanday farq yo'q edi. Antik davrda dialog (Suqrot) fuqarolik jamiyatining muhim tarkibiy qismi sifatida dunyoga keldi, uni yuritish usullari, muloqotning ahamiyati va zarurligi asoslari ishlab chiqildi. Aflatun o'zi uchun umumiyl manfaat,adolat va boshqa fuqarolik fazilatlarining in'ikosi sifatida qabul qilingan ideal davlatni izlashga va uni batafsil tavsiflashga harakat qildi.

Aflatun fikricha, fuqarolik jamiyat faqat “siyosiy uyushgan jamiyat” sifatida vujudga keladi va mavjuddir. Tarixan fuqarolik jamiyat davlat bilan birga paydo bo'ladi, na biri, na boshqasi alohida mavjud emas. Ular, albatta, bir-birini to'ldirib, bir vaqtning o'zida juda ziddiyatli yaxlitlikni tashkil qiladi.

Platonik nazariyani umuman tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, fuqarolik jamiyatining barcha muammolarini hal qilish Aflatun tomonidan nazariy jihatdan davlatning fuqarolik hayotining barcha sohalariga kirib borishi va umumiyl davlat nazoratini amalga oshirish, fuqarolarning hayotini tartibga solish orqali amalga oshiriladi[2].

“Fuqarolik jamiyat” atamasi Aristotel davridan beri qo'llanila boshlandi va “jamoa” degan ma'noni anglatadi. Aristotel polisning o'zini "uyushmalar birlashmasi" sifatida ko'rdi va u erkin fuqarolar uchun teng bo'lgan normalar va axloqlar to'plami, qonun ustuvorligi bilan ajralib turardi. Fuqarolik jamiyatining oxiri (telos) farovonlik deb qaraldi [3, p. 270–277]. Davlatning o'zi fuqarolar yig'indisi yoki fuqarolik jamiyat sifatida harakat qilgan. Unda umuminsoniy, davlat, shuningdek, umumiyl manfaatlar tushunchasi hukmronlik qildi, uning manfaatlaridan oliy hokimiyat harakat qilishi kerak.

Konfutsiy hukmdorlar, amaldorlar, va oddiy xalqning o'zaro ijtimoiy munosabatlarini ezgulik va farovonlik asosida qurishga undaydi va ezgulik vositasida tartibga solishni qonun asosida boshqarishga qarshi qo'ygan. Uning fikricha, agar hukmdor xalqni qonun vositasida boshqarib, jazo yordamida mamlakatni tartib qilsa, xalq jazodan qochishga harakat qiladi va bundan or qilmaydi. Agar hukmdor xalqni ezgulik asosida boshqarsa va tartibni saqlasa, u xolda xalq hijolat bo'lib o'z kamchiliklarini tuzatadi[4]

Natija. Fuqarolik jamiyatini ideallashtirish kontseptsiyasi doirasidagi zamonaviy tushuncha, vaqt o'tishi bilan kontseptsiyaning sezilarli o'zgarishiga, fuqarolik jamiyatini tushunishga yangi yondashuvlarning paydo bo'lishiga qaramay, hozirgi kungacha saqlanib qoldi. Zamonaviy fuqarolar tushunchasida fuqarolik jamiyatini o'ziga xos ideal, to'g'ri va yaxshi narsa sifatida qabul qilish mavjud. Fuqarolik jamiyatini ideallashtirish jamiyatning orzu qilingan ideal varianti, jamiyatning demokratiyasi va ochiqligi bilan bog'liq. Yopiq jamiyat, totalitarizm va avtoritarizmga qarama-qarshi, qarama-qarshi va istisno sifatida tushuniladi. Fuqarolik jamiyatini nazorat qiluvchi davlat, unga qarshi turish va undan yuqori turish sifatidagi zamonaviy tushuncha har doim ham haqiqatga mos kelmaydi.

Fuqarolik jamiyati har doim ham davlat ustidan hukmronlik qilmagan, ular birlashgan, ba'zan hatto davlat ham ustuvorlikka ega bo'lgan, lekin ayni paytda fuqarolik jamiyatining ma'lum bir modeli mavjud edi. Bu shunchaki boshqacha, davr talablariga javob beradigan edi.

Fuqarolik jamiyatining klassik konseptsiyalariga o'tish klassik davrda amalga oshirildi. Bu bosqichni erta klassik davr sifatida tavsiflash mumkin. Ko'pchilik fuqarolik jamiyatini kontseptsiyasini sanashni boshlagan asosiy klassik asarlar T.Gobbsning fuqarolik jamiyatining

etistik kontseptsiyasi va J.Lokk nazariyasi bo'lib, ular haligacha davlat va fuqarolik jamiyatni tushunchalarini to'liq baham ko'rmaydi. J.Lokk fuqarolik jamiyatiga ustuvor ahamiyat berdi, shunga qaramay, u davlat bilan birlashtirilib, xususiy va jamoat manfaatlariga o'xshashligi bilan ajralib turadi [5]. Fuqarolik jamiyatida mavjud bo'lgan fuqarolarning dushmanligini bartaraf etishga qaratilgan ijtimoiy shartnoma natijasida fuqarolik jamiyatni va davlat ta'sirini chegaralash Charlz tomonidan amalga oshirildi. L. de Monteskye. Fuqarolik jamiyatni fuqarolarning munosabatlarini, davlat esa insonning siyosiy huquqlari va siyosiy erkinliklarini tartibga solishga chaqiriladi. J.J Russo fuqarolik jamiyatni davlat va "jamoat tashkiloti" tushunchalari bilan sinonimdir. Fuqarolik jamiyatining shakllanishi odamlarning uyushmalari va birlashmalarini vujudga keltirdi.

Klassik davr fuqarolik jamiyatni va davlatning bir-biridan ajralib turishi, davlatning jamiyat hayotiga aralashishini minimallashtirish, fuqarolik jamiyatini alohida ishtirokchi sifatida qabul qilish bilan ajralib turadi. Bu davr huquqiy davlat g'oyasining shakllanishi, konstitutsiyaviy davlatning shakllanishi, fuqarolik jamiyatiga jiddiy e'tibor qaratilishi bilan ajralib turadi. E. Kant [6] yana ideallashtirishga murojaat qildi, u shaxs erkinligining boshqalar erkinligi bilan mos kelishini ta'minlaydigan va shu bilan tabiatning oliy maqsadiga erishadigan huquqiy fuqarolik jamiyatni zarurligini asoslab berdi. U fuqarolik jamiyatini butun insoniyat uchun yaxshilik va umumiylilikka asoslangan uy sifatida ideallashtirdi.

Marksizm namoyandalari fuqarolik jamiyatini o'rganishga ham hissa qo'shgan. Ularning davlati va fuqarolik jamiyatni bir-biridan ajralgan va mustaqil ko'rindi. K.Marks fuqarolik jamiyatini moddiy va ishlab chiqarish munosabatlari institutlarining siyosiy bo'lman tizimi, davlatga bo'lgan ehtiyojning yo'qolishi davrida yuzaga keladigan inqilobiy o'zgarishlar uchun asos bo'lib xizmat qiladi, deb tushundi. Kollektiv (mehnat faoliyati orqali o'zini o'zi tasdiqlaydigan va har tomonlama rivojlanadigan) fuqarolik jamiyatining asosidir. O'z-o'zini anglashga yordam beradigan shaxs, proletariat, guruhlari, uyushmalar va tashkilotlar muhim rol o'ynaydi. Fuqarolik jamiyatining vujudga kelishi jamiyatning tarixiy rivojlanishining natijasidir. Xuddi G.Gegel kabi K.Marks ham fuqarolik jamiyatining alohida a'zolarining shaxsiy manfaatlarining xudbinligini ta'kidlagan [7, b. 404–405].

Xulosa. Fuqarolik jamiyatni g'oyasini rivojlantirishning zamonaviy davri uning nazariy ishlanmalarga emas, balki amaliy tadbiq etishga yo'naltirilgan amaliy tadqiqotlarga e'tibor qaratilishi – uni mustahkamlash va kengroq yoyish bilan bog'liq. Asosiy e'tibor fuqarolik jamiyatni va uning tuzilmalarini qurish va rivojlantirish imkoniyatlarini tahlil qilish, turli ijtimoiy-madaniy sharotlarda (g'arblashev, multikulturalizm, plyuralizm tushunchalarida) faoliyat ko'rsatish xususiyatlarini aniqlashga qaratilgan. Zamonaviy fuqarolik jamiyatining sa'y-harakatlari antidekomokratik jamiyatlarga qarshi kurashga (uning natijalari avtoritar postkommunistik va postsoviet tuzumlariga qarshi kurashda ma'lum), global fuqarolik jamiyatini shakllantirishga va yanada kengroq tarqalishiga qaratilgan.

Zamonaviy fuqarolik jamiyatining o'ziga xos xususiyati uning ekspansion rolida, demokratiya qadriyatlari va umumbashariy "universal" liberal G'arb qadriyatlari "g'arbiy bo'lman" makonlarda faol tarqatish va targ'ib qilishda namoyon bo'ladi. Fuqarolik jamiyatini shakllantirish va rag'batlantirish bo'yicha ishlar xalqaro tashkilotlarning ustuvor yo'nalishi bo'lib, fuqarolik jamiyatini institutsional tushunish va uning tuzilmalari, asosan nodavlat tashkilotlari bilan identifikatsiyalash bilan bog'liq bo'lgan grant faoliyatining muhim yo'nalishi hisoblanadi.

Fuqarolik jamiyatining hozirgi bosqichi fuqarolik jamiyatini prinsipial jihatdan yangicha tushunish va uni tahlil qilishga o'ziga xos yondashuvi bilan ajralib turadi, biroq ayni paytda, dastlabki bosqichlar unga jiddiy ta'sir ko'rsatib, davriy ravishda o'zini namoyon qiladi. Shunday qilib, tarixdan oldingi ideallashtirilgan davrda ildiz otgan fuqarolik jamiyati hali ham ko'pchilik tomonidan ideal va mavhum namunali qurilish sifatida qabul qilinadi. Etistik yondashuv, ayniqsa kuchli davlat mavqeiga ega bo'lgan mamlakatlar uchun ham dolzarbdir, erta klassik davr bizga insonni ximoya qilish qiymatini keltirdi. huquqlar va ularning ahamiyati xalqaro huquqiy hujjatlarda, O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasida mustahkamlangan. Zamonaviylik fuqarolik jamiyatining amaliy yo'nalishiga, uning qadriyatlarini kengaytirishni faollashtirishga, uni tushunish va talqin qilishda institutsional torayishga, global fuqarolik jamiyatining paydo bo'lishiga urg'u berdi. Fuqarolik jamiyatining roli har qachongidan ham oshdi va uning ta'siri ijobiy bo'lishi muhim. Fuqarolik jamiyatini talqin qilishning kengligi, unga turli xil yondashuvlardan qiziqish uni universal va keng qo'llaniladi va fuqarolik jamiyatining turli modellarining mavjudligi va hatto bir vaqtning o'zida birgalikda yashashi mumkinligi haqida gapiradi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Гегель Г.В.Ф. Философия права. М., 1990.
2. Мавлонов Ж. **Гражданское общество: от концепта к концепциям и парадигмам (социально-философский анализ)**. Тошкент:Адабиёт учқунлари,2014, 19-20-бет
3. Утамуродов А. Фуқаролик жамияти ғоялари эволюцияси-Тошкент:Адабиёт учқунлари,2018, 12-бет
4. Чанышев А.Н. Курс лекций по древней философии. М., 1981. 374 с.
5. Локк Дж. Сочинения: В 3 т. – Т. 3. М.: Мысль, 1988. 668 с.
6. Кант И. Трактаты и статьи 1784–1796. Т. 1. М., 1994. 584 с.
- 3 Маркс К. К еврейскому вопросу // Маркс К., Энгельс Ф. Т. 1.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

Махсус сон

Nº S/4 (3) – 2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

**Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари**" электрон
журнали 2020 йил 6 август куни 1368-
сонли гувоҳнома билан давлат
рўйхатига олинган.

Муассис: "SCIENCEPROBLEMS TEAM"
масьулияти чекланган жамият

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой
тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-
уй. Электрон манзил:
scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:
(99) 602-09-84 (telegram).